

AŻ POLEJE SIĘ KREW

Kino jest niesamowite. Kino jest najdoskonalszym nośnikiem naszych marzeń – tę kwestię Ishbel Szatrawska napisała dla Salvatore, zagadkowej osoby z dramatu *Totentantz. Czarna noc, czarna śmierć*, ale równie dobrze mogłaby ją wypowiedzieć we własnym imieniu. Kto śledzi jej twórczość – dramaty i artykuły – oraz wypowiedzi w Internecie, ten wie, że kocha kino i z pasją analizuje struktury narracyjne, zarówno dramaturgiczne, jak i filmowe. Zajmowała się tymi kwestiami także na studiach (filmoznawstwo i reżyseria), choć ostatecznie dyplom uzyskała z teatrologii. Ishbel ceni przede wszystkim kino amerykańskie (*Natural Born Killers* Oliver Stone’a, *There Will Be Blood* Paula Thomasa Andersona), rosyjskie (*Lewiatan* Andrieja Zwiagincewa), skandynawskie (*Den skyldige* Gustava Möllera) oraz europejski arthouse (Federico Fellini, Ingmar Bergman, Werner Herzog, Andriej Tarkowski). Ze wskazaniem na fakt, że najlepsze dialogi i monologi piszą Amerykanie – prosto, żywym językiem, świadomie kierując uwagę i emocjami widza.

Gdyby zapytać ją o najlepszy film w historii kina, odpowiedź zapewne byłaby prosta: *The Shining* Stanleya Kubricka. *Lśnienie* było też kluczową inspiracją przy powstawaniu debiutanckiego tekstu teatralnego Szatrawskiej, *Objects in Mirror Are Closer Than They Appear*, w którym amerykański reżyser figuruje w spisie osób. Wraz ze swoją córką, Vivian Kubrick oraz aktorką Shelley Duvall, która wystąpiła w *Lśnieniu* w roli Wendy, żony protagonisty Jacka granego przez Jacka Nicholsona.

W 2014 roku w Muzeum Narodowym w Krakowie wystawę „Stanley Kubrick” obejrzało 42,5 tys. osób.

Fot. Warner Bros. Entertainment Inc. / materiały prasowe.

Kubrick przeżywa dzięki Szatrawskiej życie po życiu, choć raczej w upiornej formie wywiadu w telewizyjnym *talk show*. Bezpośrednim powodem jego przeprowadzenia jest fakt, że w Montanie, gdzie toczy się akcja utworu *Objects in Mirror...*, nakręcono pierwszej ujęcia *Lśnienia*. Pośrednim

zaś odwołanie do narracji zagładowych. Pojawia się pytanie o możliwą interpretację *Lśnienia* jako filmu podejmującego temat Holokaustu i kwestia, czy gatunek taki jak horror jest adekwatny do mierzenia się z tym zagadnieniem. Szczególnie jedna refleksja autorki, przypisana Stanleyowi, wydaje się interesująca i cenna, ze względu na swój uniwersalny wymiar: *Nie dam się wciągnąć w obwinianie dzieci za grzechy ojców* – mówi reżyser, sygnalizując że istnieje moment, w którym kończy się ból i zaczyna się zapomnienie. Umożliwia ono koegzystancję kolejnych pokoleń, a jednocześnie nie oznacza braku szacunku dla pamięci. Szatrawska kreśli także skomplikowane relacje: wybitny artysta – przytłoczona jego legendą córka oraz despotyczny reżyser – znękana psychicznie aktorka.

Do twórczości dramatycznej Ishbel Szatrawskiej przeniknęli również Quentin Tarantino i Pier Paolo Pasolini. Obaj są tematem dysput między Salvatore i Paolem, postaciami ze wspomnianego na początku utworu *Totentanz...* Salvatore stawia tezę, że Tarantino był *najbardziej włoskim reżyserem w historii ludzkości*. I to nie z powodu ożywionych rozmów bohaterów, tylko dzięki związkom jego twórczości z muzyką – filmy przypominające opery i skoczna muzyka w krwawych sekwencjach (*I jest to współczesna muzyka ludowa, jeśli się nad tym zastanowić. Żaden Verdi. Funk. Rock z lat siedemdziesiątych. Rock surferski*).

Pasoliniemu poświęciła Szatrawska dłuższy fragment sztuki, przywołując historię jego okrutnego mordu dokonanego w 1975 roku na przedmieściach Rzymu. W jednym ze swoich Facebookowych wpisów Ishbel apelowała, aby nie zapominać, że poza reżyserią filmową Pier Paolo Pasolini, ten wybitny włoski intelektualista, zajmował się także literaturą w rozmaitych formach (poezja, proza, dramat, esej) oraz działalnością polityczną. W 2012 roku ukazał się w Polsce wybór jego tekstów zatytułowany *Po ludobójstwie. Eseje o języku, polityce i kinie*. W odniesieniu do tytułowego „ludobójstwa” warto przywołać fragment wstępu autorstwa Mateusza Wernera, który dokonał także wyboru esejów: *Główną myślą Pasoliniego było przekonanie, iż w latach 60. i na początku lat 70. zaszła we Włoszech rewolucyjna zmiana, która bezpowrotnie i fundamentalnie zmieniła jego kraj. W zależności od kontekstu określał tę zmianę różnymi kryptonimami. Rewolucja języka infrastruktury, czyli języka techniki, neokapitalizm, koniec awangardy, ludobójstwo, faszyzm powojenny, pierwsza, prawdziwa rewolucja prawicowa, wyginięcie światełków, kino nowej przygody – wszystkie te określenia próbowały uchwycić istotę całościowego przeobrażenia, które ujawniało się w każdej dziedzinie życia: sztuce współczesnej, języku codziennym i literackim, ekonomii konsumpcji i produkcji, obyczajach, religijności, kulturze popularnej, dyskursie politycznym i praktyce polityki. Pasolini postrzegał tę zmianę w kategoriach kosmicznej katastrofy: końca świata, który kochał i w którym chciał żyć.*

Źródła:

Facebook, profil osobisty Ishbel Szatrawskiej.

Pier Paolo Pasolini, *Po ludobójstwie. Eseje o języku, polityce i kinie*, wybór i wstęp Mateusz Werner, przekład Anna Mętrak, Izabela Napiórkowska, Mateusz Salwa, Warszawa 2012.

Ishbel Szatrawska, *Objects in Mirror Are Closer Than They Appear*, [w:] *Nasz głos. Antologia tekstów dla teatru powstałych w ramach warsztatów dramatopisarskich z okazji 100-lecia uzyskania przez kobiety praw wyborczych w Polsce*, red. Daria Będkowska, Agata Dąbek, Stary Teatr, 2019.

Ishbel Szatrawska, *Totentanz. Czarna noc, czarna śmierć*, „Dialog” nr 2/2021.

Wystawa „Stanley Kubrick” w Krakowie, <https://www.styl.pl/newsy/aktualnosci/news-wystawa-stanley-kubrick-w-krakowie,nId,1417183>, dostęp: 15.06.2021.

Wystawę „Stanley Kubrick” obejrzało 42,5 tys. osób!, <https://mnk.pl/aktualnosci/wystawe-stanley-kubrick-obejrzało-42-5-tys-osob>, dostęp: 15.06.2021.

Autorka hasła: Kamila Łapicka